

Ramon Muntaner

Crònica

Selecció, introducció i notes: Vicent Escrivà
Il·lustracions: Manuel Boix

ELS NOSTRES AUTORS

bromera

1 (3)

*Problemes del matrimoni format
pel rei Pere el Catòlic i Maria de Montpeller,
pares del rei Jaume I*

Tot el món comprén, per ser un fet conegut, que la gràcia de Déu acompanya i acompanyarà tots els descendents del referit rei En Jaume, fill del senyor rei En Pere i de la molt illustre dona, senyora meua, Maria de Montpeller.¹

El seu naixement fou un miracle molt gran obrat per Déu. Per això ho vull tornar a contar. Així ho sabran tots els qui escoltaran aquest llibre d'ara endavant.

El rei En Pere prengué per muller i per reina la meua illustre senyora Maria de Montpeller tant per la noblesa del seu llinatge com per la seua pròpia noblesa. També perquè posseïa Montpeller i la baronia en lliure propietat.

¹ Tot el capítol és inexplicable si no pensem que els matrimonis medievals eren pactes i els xicots i xicotes no participaven de cap manera en la tria de la parella.

El rei Pere era jove quan es casà amb ella. Però feia temps que anava enamorat d'altres dames. Arribà un dia que ja no tornà amb la reina Maria. Algunes vegades, quan anava a Montpeller, ja no la visitava. Per això tots els seus súbdits estaven molt disgustats i decebuts. Sobretot els prohomes de Montpeller. S'enamorà d'una gentil dona d'allí. Per ella feia armes, eixia a l'entaulat i realitzava tantes accions que ho donava a conèixer a tota la gent.

Els cònsols i prohomes de Montpeller s'adonaren del cas. Convocaren un cavaller de confiança del senyor rei en aquells fets. Li digueren que si volia fer allò que anaven a proposar-li, li proporcionarien riqueses i benestar per a tota la seua vida.

El cavaller respongué que li comunicaren allò que volien, perquè, de poder-ho fer a gust d'ells, sense cap dubte ho realitzaria, respectant, naturalment, la seua fidelitat al rei.

Acordaren guardar secret sobre aquell pacte.

Aleshores li digueren:

—Ara, ¿saps quina faena volem proposar-te? La qüestió, com ben bé saps, és que la reina és, entre les santes i honestes, una de les dones més bones del món. També saps que el senyor rei no la visita, amb el menyspreu i dany que això suposa per a tot el regne. La reina, per tant, ho passa prou malament, com a bona dona que és. Perquè ella no demostra gens que

li causa mal. Però, a nosaltres, sí que ens en produeix. Perquè, si ara mateix es mor el rei i no té un hereu, seria un desastre i un deshonor per a tota la seua terra. Principalment per a la reina. També per a Montpeller, que podria caure en altres mans. Nosaltres no voldríem, de cap de les maneres, que Montpeller isquera mai de la vida del regne d'Aragó. Per això, si et sembla, hi podries aconsellar-nos.

El cavaller contestà:

—Jo us dic, senyors meus, que faré molt a gust tot allò que depenga de mi, en honor i profit del meu senyor el rei, de la reina dona Maria i de tots els pobles.

—Molt bé. Sabem que el senyor rei t'ho conta tot sobre l'amor que professa a aquella dona. També sabem que fas el que pots perquè ell la posseesca. Per això et demanem que li digues que ja tens resolt l'assumpt. Ell la tindrà, però ella haurà d'anar molt secretament a la seua cambra. Vol que estiga tot a fosques a fi que ningú no la veja. D'açò el rei obtindrà gran satisfacció. Quan ell s'haurà gitat i tothom haurà eixit de la cort, vindràs ací, al consolat de Montpeller. Els dotze cònsols serem ací. Tindrem, entre cavallers i ciutadans, unes altres dotze de les millors persones de Montpeller i de la baronia. També la reina Maria es trobarà ací, amb nosaltres. L'acompanyaran dotze de les dones més principals de Montpeller

amb dotze donzelles. Tots junts anirem vora el senyor rei. També hi vindran els dos notaris millors de Montpeller. L'oficial del bisbe, dos canonges i quatre religiosos. Cada home, cada dona i cada donzella portarà un ciri en la mà. L'encendran quan la reina Maria entrarà en la cambra del senyor rei. Tots hi estaran reunits, vora la porta de la cambra, fins a l'hora de l'alba, en què tu l'obriràs. Una volta obrerta, cada un de nosaltres, amb ciris en la mà, entrarem en l'habitació del senyor rei. I ell se'n sorprendrà. Llavors nosaltres li contarem tot el cas. Li mostrarem que al seu costat té la reina, nostra senyora Maria. També li direm que tenim fe en Déu i en madona santa Maria perquè en aquella nit engendrarà tal fruit que Déu i tot el món es posaran ben contents i el seu regne se'n beneficiarà.

2 (5)

*Estratagema per tal que el rei Pere i la reina Maria
puguen estimar-se i tenir un fill*

Ara algú podria preguntar: «¿Com s'explica que el senyor rei no ho coneguera tot, ja que tothom sabia que s'havien fet pregàries durant aquella setmana i s'havia manat fer dejunis?»¹

Jo us responc i dic que s'havia ordenat fer oració tots els dies a tots els dominis del senyor rei per a aconseguir de Déu la pau i bona amor entre el senyor rei i la senyora reina. També a fi que Déu els donara un fruit agradable a Ell i beneficiós per al regne. Feien una gran processó sempre que el rei es trobava a Montpeller. Quan li ho comentaven, responia:

—Ben bé que fan. Serà com a Déu plaurà.

Les invocacions prosseguien amb aquestes bones paraules del rei i amb altres de paregudes de la senyora

¹ La veritat és que tot aquell negoci s'assembla a un sainet o comedieta, tan típica de l'edat mitjana, en què la Providència decideix el curs del món. Hem de creure la paraula de Ramon Muntaner.

reina i dels seus pobles. Així fou com tot s'acomplí a gust de Déu, com escoltareu després.

El rei no es preocupava gens ni mica de les ordres donades, fetes i dites amb tal motiu. Només coneixien el cas aquells qui havien assistit al consell.

D'aquesta manera es van fer les oracions, misses i beneficis durant els set dies d'aquella setmana. Mentrestant, el cavaller es dedicava a la solució dels acords. Va portar l'assumpte tal com s'havia tractat i com ja heu escoltat.

Així, diumenge a la nit, quan tota la gent s'havia gitat al palau, els referits vint-i-quatre homes bons, abats, priors, l'oficial del bisbe, els religiosos, les dotze donzelles i els notaris entraren al palau amb els ciris en la mà. Aleshores, la senyora reina hi entrà. Ells es quedaren resant defora, agenollats, tots junts. El rei i la reina hi realitzaren la seua diversió. El rei es pensava que tenia al seu costat la dona de la qual estava enamorat.

Totes les esglésies de Montpeller estigueren obertes durant aquella mateixa nit. Tot el poble present resava a Déu tal com s'havia manat i he dit abans.

Quan arribà l'alba, tots els prohomes i prelats, religiosos i dones, amb els ciris encesos, van entrar a la cambra on el rei havia dormit amb la reina. S'estranyà de tal forma que, a l'instant, botà sobre el llit.

E lo rei e la reina foren en llur deport, que lo senyor rei
cuidava tenir de prop la dona de què era enamorat.

Agafà la seua espasa. Tots s'agenollaren, i li van dir plorant:

—Senyor, concediu-nos la vostra gràcia i perdó. Vegeu qui teniu al costat.

La reina s'alçà. El rei la va reconèixer. Li contaren tot allò que havien tractat i el rei, davant l'evidència dels esdeveniments, digué que també tot allò era del gust de Déu i en compliment de la seua voluntat.